

Dr NOVO VUKOVIĆ

УНИВЕРЗИТЕТ У КРАГУЈЕВЦУ
ПЕДАГОШКИ ФАКУЛТЕТ У ЈАГОДИНИ

Б 821-93.09

VUKOVIĆ N.

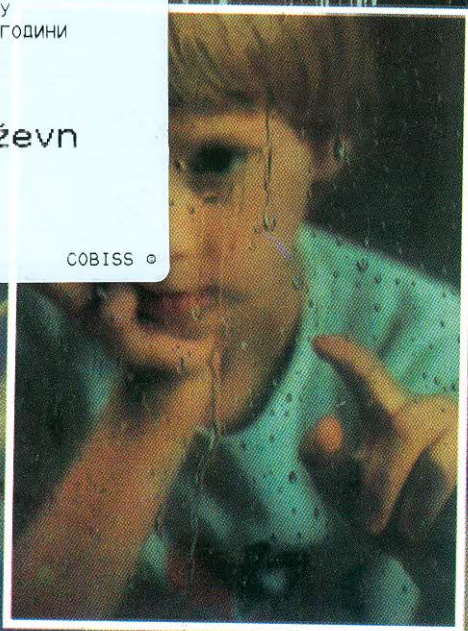
Uvod u književn

82(02.053.2):09

000 34755

COBISS ◉

У
УВОД У КЊИЖЕВНОСТ
ЗА ДЈЕЦУ И ОМЛАДИНУ

konstatovati i činjenicu da bitnu ulogu u afirmaciji dječje poezije u Hrvatskoj igraju omladinski časopisi "Bosiljak", "Smilje" i "Bršljan". U njima su saradivali svi značajniji dječji pisci tog vremena; većina od njih nikad i nije objavila posebnu knjigu, tako da se njihova poezija (nekad i vrlo obimna) može naći samo na stranicama tih glasila.

Iako je u posljednje dvije decenije prošlog vijeka napravljen u hrvatskoj dječjoj poeziji određen pomak od didaktičkog ka estetskom smjeru, kod Harambašića, Krunoslava Kutena (1855–1894), Josipa Milakovića (1861–1921) i nekih drugih, ipak ta poezija nije izašla iz okvira prosječnosti. Ona nije imala neku figuru poput Zmaja kod Srba ili Levstika kod Slovenaca. Uticaj Ivana Filipovića, koji je bio pjesnik sasvim skromne vrijednosti, učinio je da većina stvaralaca nije imala snage da izađe iz okvira poetike koja je na prvo mjesto stavljala instrukciju i moral. Ti pjesnici čak i kad su oponašali Zmaja, slijedili su više njegovu didaktičku nego fantazijsko-poetsku liniju.

JOVAN JOVANOVIĆ ZMAJ (1833–1904)

Jovan Jovanović Zmaj je prvi veliki dječji pjesnik na srpskohrvatskom jeziku. Njegova poetska veličina je zasjenila i prethodnike i savremenike, tako da se stekao utisak da je on na tom planu samonikla pojava, iako nije tako. Po snazi i obimu svog djela, po njegovoj recepciji i po uticaju na savremenike i sljedbenike, on je pojava koja nema sebi slične u nas ni do danas.

Zmaja mnogi književni historičari smatraju osnivačem naše dječje poezije. Ta ocjena ima, dakako, relativnu vrijednost. Zmaj jeste prvi pjesnik te vrste koji je široko otvorio vrata poeziji za djecu u književnosti, osiguravši joj dignitet i trajanje. Uz to, on je obilježio jednu epohu,

stvorio jednu pjesničku "školu", a u određenoj mjeri i utro put drugoj. Ipak, strogo historiografski gledano, on je imao prethodnike, iako je njihov eventualni uticaj na njegovu poeziju bez značaja.

Kao što je poznato, Zmaj je u poeziji za odrasle značajna figura srpskog romantizma. Međutim, kritika toga vremena vrlo je nesaglasna u pogledu ocjene nivoa te poezije. Zmaj je imao, kako primjećuje Husein Tahmišćić, "zagovornike, pristaše, zahvalnike, stroge sudije i neumoljive poricatelje".³² Međutim, njegova dječja poezija je neuporedivo bolje prošla. Ako se izuzmu Laza Kostić, koji u jednoj kontroverznoj knjizi izriče niz kritičkih primjedbi na račun nivoa i originalnosti Zmajevih dječjih pjesama,³³ i Bogdan Popović,³⁴ koji manje-više poriče dječje pjesništvo kao umjetnost,³⁴ sva ostala kritika bezmalo daje tom pjesniku, kao tvorcu prve prave dječje poezije na srpskohrvatskom jeziku, veoma visoku ocjenu. Čak i Ljubomir Nedić, koji je devedesetih godina izrekao sasvim nepovoljan sud o Zmajevom pjesničkom umjeću, izdvojio je dječje pjesme, konstatujući da je Zmaj "stvorio ovu vrstu poezije u nas i time zadužio srpsku školu i učinio uslugu srpskom podmlatku, najlepšu što mu je pesnik mogao učiniti".³⁵

Iz Zmajeve biografije valja izdvojiti nekoliko detalja koji donekle doprinose boljem razumijevanju određenih aspekata njegove dječje poezije. Zmaj je rođen u Novom Sadu. Tadašnja Vojvodina predstavlja sredinu koja je u kulturnom pogledu ispred Srbije i koja je kao takva mogla, kako primjećuje S. Ž. Marković, "da postane

³² H. Tahmišćić, *Biti na putu*, Novi Sad 1971, 14.

³³ Kostićeva knjiga "O Jovanu Jovanoviću Zmaju" (Sombor 1902) je neka vrsta knjige-pamfleta, koja je sve do naših dana nailazila na različite ocjene. Ponovo je izašla 1984 (priređio Dragiša Živković). V. Laza Kostić, *Knjiga o Zmaju*, Beograd 1984, 133–144.

³⁴ V. 13. str. ove knjige.

³⁵ Lj. Nedić, *Zmaj*, Celokupna dela I, Beograd b.g., 83–84.

